

ἐπρόφερον μόνοι των, καὶ ὅλοι ἐγίνωσκον, ὅτι πρέπει νὰ γράφωσιν «Κοηο» καὶ νὰ προφέρωσι «Κονο». Ἀλλὰ νὰ τοὺς διδάσκη τις νὰ προσέχωσιν εἰς τὰ κόμματα καὶ εἰς τοὺς τόνους τὸ νομίζω ἀνωφελές, καθότι πᾶν παιδίον πενταετές, ὅταν ἐννοῇ τὰ ἀταγινωσκόμενα, προσέχει καὶ εἰς τὴν στίξιν. Κατὰ συνέπειαν, εἶνε εὐκολώτερον νὰ προσπαθῇ τις νὰ τὸν δόσῃ νὰ ἐννοήσῃ ὅ,τι ἀναγινώσκει ἐν τῷ βιβλίῳ (καὶ εἰς τοῦτο θὰ φθάσῃ θάττον ἢ βραδίων) παρὰ νὰ τὸν διδάσκη νὰ ψάλλῃ συμφώνως πρὸς τοὺς τόνους καὶ τὰ κόμματα, δίκην μουσικῶν σημείων.

(ἀκολουθεῖ)

ΣΕΙΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Περὶ τοῦ τελευταίου σεισμοῦ ἐν τῇ σινικῇ ἐπαρχίᾳ Γιουναν ἀναφέρονται τὰ ἑξῆς ἐν ἐπιστολῇ Ἀμερικανοῦ μεσσεναρίου, ληφθεῖσα ἐν Κενστάουν. Ἐφρονέθησαν κατὰ τὸν σεισμόν τοῦτον 15,000 ἀνθρώπων, πολλὰ δὲ πόλεις κατεστράφησαν. Ἡ μεγίστη καταστροφή ἐγένετο ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς ἐπαρχίας Τσίντσαν, ὅπου οἱ σεισμοὶ διήρκεσαν ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας. Αἱ πόλεις Λαμὼν καὶ Γιαμὼν μετεβλήθησαν εἰς σωροὺς ἑρείπιων, περισσότεροι δὲ τῶν 4,000 κατοίκων κατεπλάκωθησαν ὑπ' αὐτῶν. Ἐν δὲ Σι-τσάν τῆς ἐπαρχίας Ταοὺν ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς μετεβλήθη ὁλοτελῶς. Ὀλόκληροι ἐκτάσεις κατεβυθίσθησαν μεταβληθεῖσαι εἰς μεγάλην λίμνην, ἐν ᾗ ἐπνίγησαν ὑπὲρ τὰς 10,000 ἀνθρώπων.

Ο ΑΡΧΙΔΟΥΞ ΙΩΣΗΦ ΚΑΙ ΟΙ ΑΘΙΓΓΑΝΟΙ

Ἡ Οὐγγρική Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν ἐδημοσίμεισε πρὸ μικροῦ σύγγραμμα ἐκ τετρακοσίων σελίδων, ὑπὸ τὸν τίτλον: Romano Tchikakero Siklaribe, ἥτοι Γραμματικὴ τῆς Ἀθιγγανικῆς γλώσσης.

Ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου φαίνεται τὸ ἀθιγγανικὸν ἔθνος: ἀκανθόχοιρος κρατῶν ἐν τῷ στόματι τρίφυλλον κλάδον φηγοῦ.

Συγγραφεὺς τοῦ ἔργου εἶναι ἡ Α. Α. καὶ Β. Υ. ὁ ἀρχιδούξ Ἰωσήφ, ὅστις ἀπο πολλῶν ἐτῶν σπουδάζει τὴν γλῶσσαν τῶν ἀθιγγάνων, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ ἐκτίθησι τὴν γραμματικὴν καὶ συγκριτικὴν λεξιλογίον τῆς γλώσσης ταύτης.

Μεταφέρομεν ἐνταῦθα τὸν πρόλογον τοῦ ἔργου: «Ἐν Οὐγγαρίᾳ, ὅπως καὶ ἄλλαχού, πάντες πιστεύουσιν ὅτι ὁ μυστηριώδης οὗτος λαὸς κατάγεται ἐξ Αἰγύπτου. Διὰ τοῦτο ἐν Διατάγματι τοῦ Βλαδισλάου Β', ἐκδοθέντι κατὰ τὸ 1496, ἀναφέρονται ὑπὸ τὸ ὄνομα «Pharaones», ὁ δὲ παλατίνος Thuzko, ὁμιλῶν περὶ αὐτῶν ἐν τινὶ ἐπιστολῇ τοῦ ἀπὸ 20 Φεβρουαρίου 1616 τοὺς ἀποκαλεῖ «misera gens Aegyptia». Ἐν Τρανσυλβανίᾳ τοὺς ὀνομάζουσι πάντοτε «τέκνα τοῦ Φαραῶν», ἐν Ἀγγλίᾳ Gypries, ἥτοι Αἰγύπτιοι καὶ ἐν Ἰσπανίᾳ Gitanos.

Ὁ Πότ καὶ ὁ Μικλόζης περιέγραψαν τὰς μεθόδους δι' ὧν ἡ ἐπιστήμη ἠγωνίσθη νὰ διαφωτισθῇ τὸ ζήτημα τοῦτο.

Παρ' ἡμῖν ἐθεωρήθησαν οἱ ἀθιγγανοὶ ἄλλοτε μὲν ὡς ἀπόγονοι τῶν Οὐννων ἢ τῶν Ἀβάρων, ἄλλοτε δὲ ὡς ἀπόγονοι τῶν Πετσενέγων ἢ τῶν Ταρτάρων.

Ὁ Ἰωάννης Μολνάρ παρῆγε τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐκ τῆς λέξεως Σενάρ, ἥτοι τοῦ ἀρχαίου ὀνόματος τῆς Βαβυλῶνος.

Ὁ δὲ Γεώργιος Ἐνεσέης, συγγραφεὺς βιβλίου περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ ἀθιγγανικοῦ λαοῦ (1798), ἀνζητεῖ τὴν καταγωγὴν τῶν ἀθιγγάνων ἐν τῇ Ἀγίᾳ Γραφῇ, καὶ ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ Λῶτ ὑπῆρξεν ὁ ἐλευθερωτὴς τῶν Dzedans, ὅπως ὁ Μωϋσῆς ὑπῆρξεν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἐβραϊκοῦ ἔθνους. Τὴν αὐτὴν γνώμην ἐξέθεσεν ἐν ἐτέρῳ συγγράμματι δημοσιευθέντι κατὰ τὸ 1804.

Ἄλλ' ὁ πρῶτος, ὅστις εἰδείξεν εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον τὴν ἀληθεῖ καταγωγὴν τῶν ἀθιγγάνων, ὑπῆρξεν ὁ οὐγγρος Στίφανος Βαλύης, διαμαρτυρούμενος ῥίε ὡς ἐν Ὑλμα.

Ὁ Βαλύης ἐγνώρισεν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Leyde μαλαβάρους φοιτητάς, ἀκούσας δὲ αὐτῶν ὁμιλούντων τὴν μητρικὴν γλῶσσαν, ἐξεπλάγη ἐπὶ τῇ ὁμοιότητι αὐτῆς πρὸς τὴν γλῶσσαν τῶν ἡμετέρων ἀθιγγάνων, καὶ ἔλαβε σημείωσιν χιλίων περίπου μαλαβαρινῶν λέξεων. Ἐπιστρέψας δὲ εἰς Raab, ἀνεκοίνωσε τὰς λέξεις ταύτας εἰς ἀθιγγάνους, οὗτοι δὲ τὰς ἐνόησαν ἐντελῶς.

Ἐνεκα τῶν ἀνὰ τὴν ὑψηλίαν ἀδιαλείπτων μεταναστεύσεων των, καὶ τῆς ἐπιρροῆς τῶν λαῶν μεταξὺ τῶν ὁποίων διεβίουν, οἱ Ἀθιγγανοὶ παρέλαβον πολλὰς ξένας λέξεις, τοῦτο δ' ἔνεκα αἱ διάλεκτοι αὐτῶν παρουσιάζουσι σπουδαιότατας διαφορὰς ἢ δ' εὐκολία μεθ' ἧς οὗτοι μεταμορφώνουσιν ὅσας δανείζονται ξένας λέξεις, καθιστᾷ δυσχερεστάτην τὴν ἀνακάλυψιν τῆς ξενικῆς καταγωγῆς των.

Τὰς πλείστας τῶν λέξεων τούτων ἐδανείσθησαν ἐκ τῆς ἑλληνικῆς, τῶν σλαβικῶν γλωσσῶν, καὶ ἐκ τῆς οὐγγρικῆς, ἔχουσιν ὅμως καὶ οὐκ ὀλίγας ρωμανικὰς, γερμανικὰς καὶ γαλλικὰς λέξεις.

Οἱ γραμματικοὶ τύποι καὶ αἱ λέξεις τῆς ἀρχαίας εἰδικῆς γλώσσης διετηρήθησαν περισσότερον παρὰ τοῖς Ἀθιγγάνοις τῆς Τουρκίας, τῆς Ἑλλάδος, τῆς Οὐγγαρίας, τῆς Βοημίας, τῆς Ρωσσίας, τῆς Πολωνίας καὶ τῆς Συρίας, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον παρὰ τοῖς Ἀθιγγάνοις τῆς Ρουμανίας καὶ τῆς Γερμανίας, ἐλάχιστον δ' ἀναφαίνονται οὗτοι ἐν ταῖς διαλέκτοις τῶν Ἀθιγγάνων τῆς Φινλανδίας, τῆς Σκανδιναβίας, τῆς Ἰταλίας, τῆς Βορείου Ἰσπανίας καὶ τῆς Ἀγγλίας. Ἐν δὲ τῇ Νοτίᾳ Ἰσπανίᾳ παρέλαβον οἱ Ἀθιγγανοὶ τοὺς κανόνας τῆς ἰσπανικῆς γλώσσης. Καὶ ἐν ταῖς χώραις δὲ ταύταις σπουδαίως διαφέρουσιν αἱ διάλεκτοι τῶν μονίμων ἐγκατεσταμένων Ἀθιγγάνων ἀπὸ τῶν διαλέκτων πλανοσίων.

Ὁ ἀθιγγανὸς εἶναι ὑπερήφανος ἐπὶ τῇ καταγωγῇ του. Πανταχοῦ ἀποκαλεῖ αὐτὸν *rome* ἥτοι ἀθιγγανὸν ἢ *manus*, ἄνθρωπον, ἐνῶ τοὺς λοιποὺς τῶν ἀνθρώπων ἀποκαλεῖ *gadjo* ἢ *gadzo* τούτεστι χωρικούς.

(Σ. Μ. Ἐν Μακεδονίᾳ gadjo ὀνομάζουσι πολλάκις τὸν ὄνον· δὲν εἶναι ἀπίθανος ἡ ἀθιγγανικὴ καταγωγὴ τῆς λέξεως.) Ἐν Γερμανίᾳ ὀνομάζεται ὁ Ἀθιγγανὸς καὶ zindo.

Μάλιστα δὲ καυχῶνται οἱ Ἀθιγγανοὶ διὰ τὸ ἀμιγῆς τῆς φυλῆς καὶ καταγωγῆς των. Λέγουσι λόγου χάριν me hon kalo (εἰμὶ μαῦρος) «mande hi dadeskre vast» (ἔχω τὴν χεῖρα τοῦ πατρός μου,) me hon tehatehopaskero rom, (εἰμὶ ἀληθὴς Ἀθιγγανός.) Ὁ Ἀθιγγανὸς τῆς Βοημίας καὶ τῆς Μοραβίας ὀνομάζει τὸ ἔθνος του kalo dori (ἐν Γερμανίᾳ melledi torin) τοῦτέστι «δροσπονδία τῶν Μαύρων».

Μελετήσας κατὰ προτίμησιν τὰς ἀνατολικὰς γλώσσας καὶ μάλιστα τὰς Ἰνδικὰς διαλέκτους τὰς καταγομένας ἐκ τῆς σανσκριτικῆς, ἐξεπλάγην κατὰ τὸ 1850, ὅτε κατὰ τὴν περιοδείαν μου ἐν Βοημίᾳ ἀκούων πλανοβίους Ἀθιγγάνους ὁμιλοῦντας, παρετήρησα ὅτι ἐνόουν πλείστας λέξεις. Ἡρξάμην συνδιαλεγομένης μετ' αὐτῶν καὶ ἐπέισθην, ὅτι οὗτοι ὠμίλου γλωσσικὸν ἰδίωμα παρεμπερές πρὸς τὰς ἀπρηχαιωμένας Ἰνδικὰς διαλέκτους.

Ἐκτοτε, ἐπωφελοῦμενος πάσης περιστάσεως ὅπως συνομιλῶ μετ' Ἀθιγγάνων, καὶ ἐπισκεπτόμενος αὐτοὺς κατὰ διαφόρους χώρας ἐν ταῖς σκηναῖς των, κατάρθωσα τέλος νὰ ὁμιλῶ τὴν γλῶσσάν των. Παρώτρυνα δὲ πεπαιδευμένους Ἀθιγγανούς νὰ συντάξωσι λεξιλόγιον περιλαμβάνον τὰς μεταξὺ τῶν διαλέκτων αὐτῶν, καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ ἐτύμου τῶν λέξεων διαφορὰς.

Εὐνοήθην ἐν τῷ ἔργῳ μου ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι κατὰ τὸ 1853 ἕως τὸ 1856 ὑπηρετοῦν ἐν τῷ 60φ συντάγματι, ἐν ᾧ κατετάσσοντο οἱ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Izepes, Apanj, Iagos, Gómör, Heves, καὶ Borvod στρατεύσιμοι, οἱ δ' ἐν αὐτῇ κατασσόμενοι Ἀθιγγανοὶ ὠμίλου τρεῖς ἐκ τῶν ἐν Οὐγγαρίᾳ διαλέκτων. Κατὰ τὸ 1854 εἶχον καὶ Βλάχους Ἀθιγγάνους ἐν τῷ συντάγματί μου. Ὅτε δὲ διέτριβον ἐπ' ἀδείας ἐν Γερμανίᾳ, ἐπεσκέφθην τὰς ἐν Μούτερσχαούζεν (ἐν τῷ δουκάτῳ τοῦ Νασσάου) καὶ Φριδρίχσλοε (πλησίον τῆς Ἐρφούρτης) ἀθιγγανικὰς παροικίας. Τέλος, διέμεινα ἐν οὐγγρικαῖς φρουραῖς καὶ πλείστας εἶχον εὐκαιρίας πρὸς ἀκροασίαν μου.

Ἀπήτησα πολλὰς δυσκολίας μέχρις οὗ κατορθώσω νὰ κερδήσω τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν Ἀθιγγάνων, οἵτινες δὲν ἀγαπῶσι νὰ διδάσκωσι τοὺς ξένους τὴν γλῶσσαν των. Ἀλλ' ὅτε ἀπέκτησα ὀλίγην εὐχέριαν εἰς τὴν γλῶσσαν αὐτῶν, μοὶ ἐπεδείκνυσον μείζονα ἐμπιστοσύνην, καὶ ὅπου μὲ ἐγνώριζον πλέον μὲ ἐδέχοντο ὡς ὁμοφυλὸν των.

Τὴν περὶ Ἀθιγγάνων φιλολογίαν ἐμελέτησα ἀφοῦ ἔμαθον τὴν γλῶσσαν των, καὶ ἐπομένως ἡδυνάμην νὰ κρίνω τὰ περὶ αὐτῶν ἔργα ὅσον οἷόν τε ἀσφαλέςτερον.

Πρὸ δέκα δὲ περίπου ἔτων ἀνεκοίνωσα τὸ ἔργον μου, εἰς τὸν διευθυντὴν τοῦ μουσικοῦ ὁμίλου τῆς Ἱππολυσάγης, τὸν πρεσβύτερον Ἰωάννην Balogh, ἄνδρα λόγιον, ὅστις προθύμως ἀπεδέξατο νὰ συντάξῃ ἀθιγγανικὸν λεξικόν, εἰς δὲ περιελάμβανε καὶ λέξεις ἀε αὐτοῦ ἐθνημουργήσε.

Παρετήρησα αὐτῷ, ὅτι πολλάκις ἠπατήθη κατὰ

τὴν μετάφρασιν, ὡς ἦτο ἐπόμενον, καὶ τὸν συνεβούλευσα νὰ μεταφράζῃ τὰς ἀθιγγανικὰς λέξεις, ὧν δὲν θὰ εὑρίσκε τὰς ἀντιστοίχους οὐγγρικὰς, δι' Ἰνδικῶν κατ' ἐμὴν ὑπόδειξιν.

Ὁ ἀγαθὸς γέρον δὲν ἡδυνήθη νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν συμβουλὴν μου, ἀποθανὼν μετ' οὐ πολὺ, ἀλλ' ὁ υἱὸς του ἐξηκολούθησε τὸ ἔργον τοῦ πατρός του.

Ἡ Α. Ὑψηλότης ἐδημοσίευσεν πολλὰς πραγματείας, ἐκτὸς τῆς γραμματικῆς ταύτης, ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲ ἀσχολεῖται συντάσσων συγκριτικὸν λεξικὸν τῆς ἀθιγγανικῆς γλώσσης, τὸ ὁποῖον θὰ περιέχῃ 1000 περίπου σελίδας in folio.

(Ἐκ τῆς (Revue de l'Orient) τῆς Βουδαπέστης)

ΤΟ ΝΕΟΝ ΔΡΑΜΑ ΤΟΥ ΖΟΛΑ GERMINAL

Πρὸ μηνὸς ἤδη ὁ παρισιανὸς τύπος ἐνασχολεῖται περὶ τοῦ νέου δράματος τοῦ Ζολᾶ, τοῦ ἐξαχθέντος ἐκ τοῦ μυθιστορήματος Germinal, γίνονται δὲ περὶ τούτου τὰ πλέον ασύμφωνα σχόλια, τὰ πλέον παράδοξα συμπεράσματα.

Τὸ δράμα, κατὰ τὸ σύνθημα, δὲν φέρει τὸ ὄνομα τοῦ Ζολᾶ, ἀλλὰ τὸ τοῦ Βίλλιαμ Βουσανᾶ· πάντες ὁμῶς διαβεβαιοῦσιν, ὅτι ὁ Βουσανᾶς αὐτός, μόνον τὸ ὄνομα παρέσχεν εἰς τὸ δράμα, ὅπερ ἐγράφη πράγματι ὑπ' αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως τοῦ μυθιστορήματος, τοῦ Ζολᾶ.

Καὶ τοῦτο, ἄλλως τε, εἶναι πιθανόν, δὲν λείπει δὲ καὶ ἡ εὐλογία ἐξήγησις τοῦ γεγονότος.

Ὁ Ζολᾶς δὲν θέλει νὰ ὑποχωρῇ, οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον, εἰς τὴν δημοσίαν γνώμην καὶ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ θεάτρου, ὡσάκις δὲ ἀναγκάζεται νὰ πράξῃ τοῦτο, δὲν θέλει ν' ἀναλάβῃ τὴν εὐθύνην ἀπ' εὐθείας.

Ἐν τῇ διαμάχῃ δὲ ταύτῃ μεταξὺ τοῦ ἰδεώδους του καὶ τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ θεάτρου, ὁ Ζολᾶς δὲν ἠθέλησε νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν παράστασιν, λέγων ὅτι τὸ ἔργον δὲν ἦτο εἰσέτι ὥριμον, ὅτι ἀπητοῦντο ἄλλαι δοκιμαίαι, κτλ.

Οἱ καθόγλωσσοι λέγουσιν, ὅτι ἐπραξεν τοῦτο μετὰ πονηρίας, ὅπως ἀπεκδυθῇ πᾶσαν εὐθύνην ἐν περιπτώσει ἀποτυχίας.

Ὁ κύριος Βουσανᾶς, ἡ τις ἄλλος ἀντ' αὐτοῦ, μεταβάλλων εἰς δράμα τὸ μυθιστόρημα τοῦ Ζολᾶ, ἠκολούθησε τὸ σύστημα ὅπερ ἐφηρμόσθη εἰς τὴν μεταπλάσιν τοῦ Assommoir, τοῦ Ventre de Paris, τοῦ Pot Rouille, τῆς Nana, κτλ. Ἀντὶ, δηλαδὴ, νὰ περιστείλῃ ἐντὸς τεσσάρων ἡ πέντε πράξεων ὅλην τὴν δράσιν τοῦ μυθιστορήματος, παρουσιάζει αὐτὴν εἰς τα βλήματα τοῦ θεατοῦ διὰ σειρὰς ζωηρωτάτων εἰκόνων, ἐκάστη τῶν ὁποίων παρίστησι σπουδαῖον καὶ διαφέρον τι ἐπεισόδιον.

Τὸ δὲ σύστημα τοῦτο εἶνε βεβαίως τὸ μόνον δυνατόν, ἐνεκα τῆς σχεδὸν ἀπολύτου ἑλλειψεως ἐνότητος ἐν τοῖς μυθιστορήμασι τοῦ Ζολᾶ, ἐν τοῖς ὁποίοις, ὡς ἐν λευκώματι, θαυμάζομεν σειρὰν σκηνῶν, ἀληθῶν μὲν καὶ ἐκγωγῶν, ἀλλ' ἀνεξαρτήτων καὶ ἀσχετῶν πρὸς ἀλλήλας.

Ἡ πρώτη εἰκὼν τοῦ δράματος ἀναπαρίστησι τὴν σκηνὴν δι' ἧς ἀρχεται τὸ μυθιστόρημα.